

...od nemoci ke zdraví...

NOVINKOU U NÁS JE VÝUKA STUDENTŮ,

říká profesor MUDr. JAN BARTONÍČEK, DrSc.

3. ČÁST

Od začátku letošního roku působí v Ústřední vojenské nemocnici Oddělení ortopedie a traumatologie ÚVN Praha - Klinika traumatologie pohybového aparátu 1. LF UK a ÚVN Praha. Pracoviště ošetřuje všechna poranění pohybového aparátu, poskytuje akutní i plánovanou péči včetně totální náhrady kyčelního a kolenního kloubu, operační léčbu v oblasti velkých kloubů, rekonstrukční výkony na noze, arthroscopii ramenního, kolenního a dalších kloubů atd. Podílí se i na ošetřování polytraumatizovaných pacientů. Přednostou nové kliniky je profesor MUDr. Jan Bartoníček, DrSc.

■ Operuje se na vaší klinice každý den?

Plánované programy probíhají od pondělí do pátku, úrazové operace nepřetržitě.

■ Jaká je životnost umělých kloubů? Je zde zásadní souvislost s jejich cenou?

Může být 10 let, ale také 30 let. To záleží na implantátu, na tom jak dobře byla operace provedena a samozřejmě na tom, jak se pacient ke svému umělému kloubu chová. Zásadní vztah mezi cenou a životností náhrady není, to znamená, že neplatí: třikrát dražší, třikrát delší životnost. I „obyčejný“ standardní implantát po dobře provedené operaci může fungovat celá desetiletí.

■ To, že kvalita života pacienta s náhradním kloubem se od jeho stavu před operací zásadně zvýší, je asi každému jasné. Ale nakolik je tato kvalita srovnatelná se stavem před onemocněním nebo úrazem?

Žádný umělý kloub zatím nenahradí dobře fungující kloub vlastní.

■ Častými stesky v nemocnicích je nedostatek středního zdravotního perso-

nalů, zejména sester. Potýkáte se s tím i na vaší klinice?

Zatím ne.

■ Čím to je? Platíte je tak dobře?

To je spíše otázka pro vrchní sestru. Asi toho bude více - dobrá pověst nemocnice, slušné zacházení, své bude v současné době dělat i krize pracovních míst.

■ Obecně se zkracuje doba hospitalizace po operačních výkonech a tam,

kde to je možné se uplatňuje tzv. jednodenní chirurgie, kdy pacienti po lehčí operaci odcházejí druhý den domů. Do jaké míry je možné pobyt operovaných pacientů v nemocnici zkracovat i ve Vašem oboru?

Do únosné míry. Záleží to na diagnóze, resp. provedené operaci, celkovém a lokálním stavu pacienta, jeho schopnosti spolupracovat, jeho sociálním zázemí i lékařské a sociální péči v místě bydliště. Tam, kde to jen trochu jde, pacienti „nezdržujeme“. Je-li nutné pohlídat operační ránu a dodržování léčebného režimu, je ale lépe hospitalizaci o několik dní prodloužit. Často se stává, že když pacienta propustíte předčasně, vrátí se brzy zpět s nějakou komplikací. Chronickým problémem jsou sociální hospitalizace, kdy péče na specializovaném pracovišti již není nutná, ale pacient nemá kam z nemocnice jít.

■ Nosíte si v hlavě „práci domů“?

Vy ne? Některé případy si musíte rozmyslet v klidu, často opakovaně, podívat se do literatury, poradit se s kolegy. Díky přenosu informací výměna informací funguje i přes oceán. Myslím, že nikdo,

kdo dělá medicínu poctivě, s koncem pracovní doby nevy-pne a nepřehradí na něco jiného.

■ Máte nějaký neobvyklý případ, který se vám vryl do paměti?

Těch je mnoho, smutných i veselých, zajímavých... Pamatuji si desítky, ne-li stovky pacientů, zvláště těch, které léčím nebo kontroluji dlouhodobě. Často jsou to detaily z operace nebo na jakém pokoji leželi. Je to způsobeno i tím, že si je připomínám použitím jejich rentgenových snímků či snímků z operace v rámci různých přednášek nebo publikací. Ortopedie je optický obor, můžete své pacienty dokumentovat rtg snímky, fotografiemi operačních nálezů i obrázky dokumentujícími obnovení funkce kloubu či končetiny.

■ Jaké odborné aktivity máte dále mimo vedení kliniky ÚVN?

Už od studií je můj „druhý domov“ na Anatomickém ústavu 1. LF UK. V posledních letech zde přednáším, vedu zájmové kurzy apod. Velmi mne to baví a vracím tak Ústavu i anatomii, co jsem od nich dostal do svého odborného života. Myslím, že je to zajímavé i pro mediky, když jim v 1. ročníku nepřednášíte jen suchou anatomii, ale také mezi tím ukážete, k čemu jsou znalosti anatomie dobré. A oni jsou za to rádi. Trochu „krve“, myšleno v dobrém slova smyslu, v nich dokáže probudit hlubší zájem. Sám vím, o čem mluvím.

■ Jaké odborné aktivity máte dále mimo vedení kliniky ÚVN?

Kromě anatomie intenzivně spolupracuji s kolegy z Traumatologické kliniky v Drážďanech, která patří mezi nejlepší světová pracoviště v chirurgii nohy. Jejich vztahy s českou ortopedií a traumatologií jsou mimořádné a prospěch z toho mají všichni.

■ Abychom se ne bavili pouze o práci - jak se odreagováváte a jak nejraději trávíte volný čas? Jaké máte koníčky?

Volného času je málo, takže se snažím si ho užít co nejlépe. Rodina, knihy, sport, trochu historie, nic exotického.

■ Jak jste se ke svým koníčkům dostal?

Všechno začalo už v mládí. První knížku, kterou jsem přečetl, byli Lovci mamutů. To ve mně vzbudilo takový zájem, že jsem chtěl archeologii studovat. Můj dědeček, když viděl mé nadšení, mi nosil všechny knihy od Eduarda Štorcha, prof. Augusty a vše s obrázky Zdeňka Buriana. Jenomže ve třinácti letech jsem za-

čal hrát za Kladno kopanou a historie šla stranou. Kopané jsem nechal až na medicíně.

Když se bavíme o dětství, můj neoblíbenější stavebnicí byl Merkur – matičky, šroubky... Vidíte, pro ortopedii ideální průprava.

■ Jak své záliby dále rozvíjíte?

K historii a archeologii jsem se po letech vrátil, mám v této branži pár kamarádů, díky kterým jsem viděl místa často pro normálního smrtelníka nedostupná.

V posledních letech jsem měl možnost splnit si některé dětské sny. Nikdy mne jako desetiletého kluka nenapadlo, že uvidím na vlastní oči sochy na Velikonočním ostrově, Schliemannovy vykopávky z Tróje uložené v Národním muzeu v Athénách, Knóssos na Krétě. A najednou tam stojím, říkám si, trvalo to desítky let, ale nezdá se mi to, jsem tady. Navíc Vám historie umožní podívat se na současnost trochu z nadhledu, říct si: „to už tady bylo“. A hlavně máte obrovskou pokoru před těmi, co tu byli dávno před Vámi, co dokázali vytvořit či postavit s tzv. primitivními prostředky. Ale oni sami žádní primitivové nebyli. V naší civilizaci by se asi rychle adaptovali a přežili by. Obráceně by to nejspíše bylo horší.

■ Vidím, že rád cestujete. Jezdíte raději po vlasti nebo do zahraničí?

Obojí. Česká republika není příliš veliká, ale co se týká rozmanitosti krajiny a historických památek je stále co poznávat, anebo se vracet a dívat se, jak se ta místa mění. To bylo velmi zajímavé po listopadové revoluci - pozorovat proměny např. řady jihočeských měst a městeček. Dnes si zpětně uvědomuji, jakou zvláštní nostalgickou atmosféru měl chátrající Český Krumlov 80. let. Dnes je to pociťově úplně jiné město, se zcela jinou atmosférou. Co se týká zahraničí, nemám rád dovolené na jednom místě. Baví mne

jezdit z místa na místo. Z tohoto pohledu je velmi zajímavá např. Anglie, zejména, máte-li rád historii.

■ S kým nejvíce jezdíte? S rodinou, s přáteli, nebo sám?

Různě, jak to vyjde.

■ Podle čeho si vybíráte cíle?

Ty zahraniční byly dílem náhody, dílem touhy splnit si tajné přání.

■ Kam nejdále jste se podíval?

Na Velikonoční ostrov. To je asi můj největší splněný dětský sen. Jako malý kluk, bylo mi deset, jsem četl Heyerdahlovu knihu Aku-Aku o jeho expedici na Rapa-Nui (Velikonoční ostrov). Tenkrát se zdálo, že tajemství ostrova nikdo nerozluští. A hlavně jsem si ani nepředstavoval, že bych se tam mohl někdy podívat. Po 40 letech se mi podařilo navštívit toto nejdlehlší místo na světě. Knihu Aku Aku jsem měl s sebou, zasloužila si být při tom. Je neuvěřitelné, co se archeologům podařilo pomocí nejmodernějších metod o celé historii ostrova zjistit.

■ Jak jste se tam dostal? Bylo to pracovní nebo soukromě?

Soukromě, tam se pracovní můžete dostat jen jako archeolog nebo politik.

■ Vědí tamější obyvatelé, že tajemství přemístování legendárních soch moai rozluštil Čech Ing. Pavel Pavel, který je pomocí soustavy lan dokázal rozhybat?

O Pavlu Pavlovi je zmínka v místním muzeu. Mimochodem, první moai, u které jsem se fotografoval, byla právě ta, kterou Pavel Pavel zkoušel rozchodit. Osobně jsem ale k jeho metodě skeptický. Je pouze jednou z několika možných. Když vidíte členitý terén na ostrově, tak si uvědomíte, že by to tak asi nešlo. Dnes se ví, že domorodci vybudovali systém cest, po kterých sochy dopravovali. Myslím, a je to jedna z oficiálních teorií, že posunovali sochy na dřevěných sáních nebo kulatinách, obdobně jako se posunovaly kamenné bloky v Peru či ve Stonehenge.

■ Kde se Vám nejvíce líbilo?

Právě na Velikonočním ostrově, ale také v Peru na Machu Picchu a v posledních letech na jižní Krétě. U nás to jsou Jižní Čechy, pro mne země zaslíbená, jak je nazval básník Ladislav Stehlík. Blatná, Písek, České Budějovice, Třeboň, Vyšší Brod...

■ Vracíte se na některá místa vícekrát? Kam?

Vždycky, když se vracím ze zahraničí, těším se na Prahu. Pro mne je to nejkrásnější město na světě.

Jiří Hruška